

SÜMEG ÉS VIDÉKE

(SÜMEG-SZENT-GRÓT.)

TÁRSADALMI HETILAP.

A SÜMEGVIDÉKI GAZDAKÖR ÉS A SÜMEGI NÉPBANK HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik minden vasárnap.

HÍRDETÉSEK: 2 hasábos példány egyszeri hirdetésnél 18 fl., többszöri hirdetésnél 14 fl. — Hivatalos hirdetésenként minden szó 4 fl. — Hirdetések és díjak HORVÁT GÁBOR nyomdájába küldendők.

Előfizetési árak:	
Egész évre	8 kor.
Fél évre	4 kor.
Negyed évre	2 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.	

Felelős szerkesztő:
ÉLES KÁROLY.
A kiadók nevében:
Lukonich Gábor dr.
Bárdi György dr. Darnay Kálmán.

A lap szellemi részét illető közleményeket a szerkesztőséghez kérünk.
Előfizetési pénzek Horvát Gábor könyvnyomdájába küldendők.
Kéziratokat nem küldünk vissza.

Beszélő számok.

Lapunk mult számában közöltük járásunk népszámlálásának eredményét. A lakosság 27.453, tíz év előtt volt 26.324, a szaporodás tehát 1129. Ez 4.28%-nak felel meg.

Biz ez nagyon sovány eredmény. Meg kellene döbbernünk a magyar faj produktív képességén, ha az eddig közölt adatokból nem következtethetnők, hogy az országos eredmény ennél jóval magasabb lesz. Így azonban ez a 4.28%-os szaporodás csakis kis területre szorítkozik, tehát az egész nemzettest szempontjából számba sem jó.

Nekünk azonban, akiknek a sümegei járás szűkebb hazánk, nagyon érdemes foglalkozni a mi sovány eredményünkkel és kutatni az okok után, amelyek ezt az eredményt előidézték.

Hogy nem a születések megcsappanásában kell az okot keresnünk, az bizonyos. A magyar faj a születések fokozatában ma is a legelső a világon és mi semmi okot sem találunk, hogy tiszta magyar ajku vidékünk miért maradna el az országos színvonalról.

Mi a fő okot népünk folytonos szegényedésében véljük. A lefolyt évtizedben 5—6 éven keresztül súlyos elemi csapások viharzottak keresztül Sümege és vidékén. A jég évről évre tönkreverte az egész szőlő- és gabonatermést. Már pedig a statisztika bizonyítja, hogy mostoha gazdasági évekre a házasságkötések száma egyszerre nagyon megcsappan. De az említett gazdasági csapások nélkül is

vidékünk meglehetősen szegény. Ez a szegénység némiképpen már természeti viszonyaiban is rejlik. Jó buzatermő föld bizony nem sok van járásunkban, a lakosság zöme tehát inkább a rozs termesztésére van utalva, ami végre is kevesebb jövedelmet produkál. Az ipari növények és kerti vetemények termesztése alig tesz számot gazdaságunkban. Gyümölcstermelés, egy-két község leszámításával, méhek és selyembogarak tenyésztése számba sem jöhet. Ehhez járul, hogy a falusi népnek télen át alig van keresete. A háziiparnak egyetlen egy ágát sem ismeri földünk népe. Így azután nem csodálkozhatunk, hogy gazdaságilag alig 2—3 kis község kivételével — nem gyarapodik. Ennek azután meg is van a láttatja. A közeli multban számos család föl-szedte-vette sátorfáját, bucsut mondott szülőfalujának, ahol talán az ükapja is született és elvándorolt Göcsejbe, Szlavóniába, hogy magának a megélés biztosabb föltételeit keresse. Akik Göcsejbe vándoroltak, Isten neki! bár szegényebb velők vidékünk, de megmaradnak a magyarságnak. Am akik a Dráván túl ütötték föl sátorfájukat, biz azokat örökre elveszetteknek kell tekintenünk. Utódaik már mind horvátok lesznek, még pedig a horvátok színjava. Ezekért nagy kár. Jó volna hát ezeket visszatartani.

A súlyos gazdasági helyzet tehát kétféleképpen is érezteti bémító hatását a népesség szaporodásában. Kevesebb házasságot kötnek és a lakosok elvándorolnak. Bebizonyított dolog, hogy a népesség szaporodása a jó vagyoni helyzetben rejlik. Ezt a rég leszürt

tanulástól élénken bizonyítja járásunkban a kis Hetyefő községe. Minket évekkkel a népszámlálás előtt úgy értesítettek, hogy ez járásunknak gazdasági szempontból a legjobb községe. Az eredmény ott van a népszámlálásban. Hetyefő 23.6% szaporodásával hatalmasan kimagaslik a járás községeiből és csak az egy Bazsi közelíti meg az ő 17.7%-os gyarapodásával. Azt meg megint tudjuk, hogy Bazsinak igen sokat termő szőlőhegye és nagyon jó gyümölcstermelése van.

Íme, az a 4.28% emelkedés járásunk mostoha anyagi helyzetére mutat.

Szomorú pedig abban a statisztikában, hogy a járás két legnagyobb községe, Sümege és Csabrendek, még a járás alacsony arányszámát sem éri el. Sümege szaporodása 3.58, Csabrendeké csak 1.57%, sőt a járásnak népességre két nagyobb községe, Nyirád 2.79%, Káptalanfa 2.53% apadást tüntet föl.

Legfontosabb és bennünket legközelebről érdeklő tünet Sümege elmaradása a járás átlaga alatt. Az ideai népszámlálás még a kisebb városoknak is fényes haladását tünteti föl — csekély kivétellel. A mi városunk a haladásával éppen nem dicsekedhetik, holott a lefolyt évtized folyamán olyan intézmények létesültek városunkban, amelyek a népesség szaporodásának rendszeren hatalmas emelői. A vasutnak már ebben az évtizedben kellett volna éreztetnie üdvös hatását. Azután ott van a mész- és téglagyár, a börgyár, a gőzmalom és a bazaltbánya. Olyan ipartelepek ezek, amelyeket tulajdonosaik évről évre fejlesztettek és amelyekre büszke lehet városunk.

Régi báli affér Sümege.

— A Sümege és Vidéke eredeti térsége —

Hajdanában is csak úgy elfordultak az összeütközések a katonák és a polgárok között, mint ma nap. A katona rárontott a békés polgárra, hogy pocskot vegyen rajta. Két érdekes katonai affér esett meg Sümege is, 1828 farsangján. Ezeket nem kisebb ember, mint Kiszfaludy Sándor örökítette meg a *Tekintetes Nemes Vármegyéhez* intézett fölterjesztésében. A fölterjesztés fogalmazványa megmaradt Kiszfaludy iratai között. Kiszfaludy Tivadar, a költő rokona, rendelkezésünkre bocsátotta a nagy, szürke iv papírosra irt fogalmazványt, ami elejétől végig Kiszfaludy Sándor kezírása. Érdekességénél fogva egész terjedelmében közöljük:

Tekintetes Nemes Vármegye!

Folyó évi Januárius' 10 kén Sümegeben, a helybeli és Vidékbéli Urak és Asszonyságok a Vendégfogadóban, a Vidéknek ezen központi helyén, régi szokás szerint magokat tánczvilággal mulatván, estvéli tizedfél órakor, véletlenül, mindeneknek bámulatára és méltó megbotránkozására *Dienst* Savojs Dragonjos Ezerebeli Főhadnagy, tizenkét közemberrel, és egy kápiárral, s így tizennegyedik magával, mind karddal felfegyverkezve, zajjal a tánczterembe lépett, és egy nagy tekintetű, köztisztelőtünket bíró Asszonysághoz következő gúnyszavakat intézvén: *„Weil die Sümegeher den Katona ball so lieben, so bin ich mit meinen Schützern erschienen.“* maga is egygyet kettőt tánczolt, és két közemberével is tánczoltatott. (Miután a mellék szobán még

előbb keresztül mentén, az ott álló Uraktól egy Rendeki Kisasszonynak ott létről tudakolódott, ki hánt több napok óta, mint ezt önszavaival nyilván fejegetve jelenté, bosszút forral. Minden körülmények, és ezen Főhadnagy Úrnak már ezt megelőző nyilván ejtett szavai azt bizonyították, hogy ezen, a hadi törvények által keményen tiltott lépés, csendzavaró szándékából és bosszúból történt, azért, mivel a Sümegehi Asszonyságok egy a Rendeki fogadóban, 7-dik Januáriusban tartott tánczmulatságban résztvenni nem akartak, és nem is vettek, részszertint mivel ez csak mind magoknak, mind másoknak alkalmatlanságával történhetett volna meg, részszertint mivel azon Rendeki Asszonysággal, ki ennek főrendezője volt, máskor sem szoktak társalkodni.) (A fogalmazvány zárjel közt levő sorai át vannak húzva. Szerk.)

Miután, mint az idemellékelt / . czédula mutattya, hogy a tánczvilágom, melyet a fennnevezett Főhadnagy Úr fegyveres népével háborított, nem a köz nép' részére, hanem nyilvánvalóan jelentve, a Főrendű Nemességnek, és hadi Tiszti Karnak számára tartatott, melybe a közkatona nem való; nyilvánvalóságos a berohanó, fegyveres, katonáknak, béke, rend és csend zavaró, már több napokkal előbb, intézett, kétes szavak által jelentett szándéka.

Hogy ez nem az oda parancsolt, vakon engedelmeskedő közkatonaoknak tulajdonítható, hanem egyedül a Vezértisztnak elkövetett, vétke tette volt, az nyilvánvalóságos; és tsak az ott mulató Uraknak öszvefogó, okos, mértékletes, magokat eljlesztetni ugyan nem engedő, de mellette a mulatságot rendben, illedelemmel folytató

viselete okozta, hogy a veszélyes öszveütközések elmellőztettek, és ezen katonai kiszökés a harangoknak fölrevertése, és a népnek tsak nem régen is felidézett zendülete nélkül, vérrel fertőztetett nyomok nélkül tünt el.

Ez azonban ezen katonaságnak tovább is békével maradásáról a T. N. Vármegyét annyival inkább sem biztosíthatja már, mivel ugyan folyó hónap' első napján, ugyan a Sümegehi Sörházban is, tsak mintegy két száz Sümegehi lakosnak kapákkal, fejszékkel öszveseregése ijeszthette, és nyomhatta el ugyan ezen katonaságnak garázda viseletét, melyet annyival inkább lehet sajnálni, minthogy ez, ha bár emberhalál nélkül is, de csakugyan vér nélkül még sem történhetett meg, a mint az / . ide csatolt bizonyosságok ezen verekedést, és közösend háborítást bővebben előadják, és melyből kitétszik, hogy a katonaságnak kitűzött időn túl történtek ezen ki szökések, ithon nem lévén a helybeli Tiszt Urak közül senki sem, a ki ennek elejét vehette volna, és tsak a Városi Biztosoknak gondos, és józan módok által lehetett ezen vérengzésnek véget vetni — egyébbránt úgy látszik — a Keszthelyen álló kapitánynak önkényes, erőszakos tette ezeknek mint egy előpostája volt.

A katonaságot a Fejedelem az Országnak belső külső védelmére tartja; a Nemzetek azt a belső bátorságnak, békének, rendnek fenntartása végett fizetik; ezen okokból azon Tisztek, kik az alattok való, tőlök függő, vak engedelmesseggel tartozó népet és fegyvert a köz csend, és rend' háborítására, békés Polgárok' sértésére, garázda önkényűk' és szeszélyűk' tellyesítésére lordítani vakmerők, mint legszentebb kötelesség.

Am ezeknek hatását a népesség szaporodására nézve ellensúlyozza városunknak üzleti és közgazdasági pangása. Ez a pangás nem egy kiskereskedőt és kisiparost üzött el városunk falai alól, akik sehogysem tudták maguknak megszerezni a megélés eszközeit.

Hjah, Sümege évek óta pangásnak indult. Nemcsak elvesztette középponti vonzóerejét közvetlen vidékére is, hanem saját lakosainak sem adja meg elegendőképpen az élet alapját. És ennek megváltoztatására, a súlyos községi terheknek apasztására néhány nagyhangú, de elfelejtett indítványon kívül alig történt valami. Így azután Sümege semmi sem csalogatja a bevándorlókat, (a viszonyainkhoz igen nagy községi pótlék legfőleg elriasztja), sőt a népességnek természetes, a születések után való gyarapodását még esökkenti az elvándorlás.

A fő ok járásunk csekély szaporodására nézve mindenesetre a közgazdasági viszonyokban rejlik. Vannak azonban egyéb, kisebb jelentőségű okok is. Nevezetesen népiünk lakási viszonyaiban szinte visszaesést tapasztalunk. Amióta a legutolsó kunyhóba is bevonult a takaréktüzhely — beszorította a szegénység — azóta népiünk az egész tél folyamán a konyhává sülyesztett szobában tanyázik, ebben főz, mos, ruhát szárogat, tyukot, csirkét, libát, kacsaát nevel, nem egy helyt ott tartják a burgonyát, zöldséget, káposztát hordót is. Szellőztetésről pedig szó sincs. Így esik meg azután, hogy népiünk 6—7 hónapon át olyan vastag, büzös mixtum kompozitumban tanyáz, hogy a jó levegőhöz szokott embert az ájulás környékezi, ha ebbe a konyhaszobába lép.

A gyermekhalandóság elég nagy. Oka, hogy a nép nagyon rosszul táplálja kisdedeit. Pálinkával itatja, vastag étellel eteti, ahelyett, hogy a legtermészetesebb és legkiválóbb táplálékkal, a tejjel etetné. Jön azután a béluhurut, amely a kisdedet kiviszi a sírba. Bünsös manipulációnak van-e része a gyermekek elhalásában, nem tudjuk, de a községek előjáróságainak, különösen a jegyzőknek jó lesz ügyelni erre is és ha netalán ilyen gonosz kezek nyomára jönnek, irgalmatlanul szolgáltatassák át a megérdemelt igazságszolgáltatásnak.

Visszatérve gazdasági bajainkra, mint a nép szaporodásának fő ellensúlyozójára, iparkodjék minden tényező, hogy népiünk vagyoni helyzete emelkedjék. Főtényező mindenesetre a kultúra. Azért az iskola ne vesztgesse az időt a messze világrészek ismertetésére, idegen

ségöknek megszögője, mint a' fejedelmi végrehajtó hatalomnak bitorlója, a' hadi törvények által kemény büntetések alá vannak vetve. Béke háborítást akármilyen elűrní, elnézni se nem lehet, se nem szabad: mert Béke, rend, csend mind a' Fejedelmeknek, mint az Alattvalóknak, az Országoknak, és Nemzeteknek, egygyes Polgároknak, emberi, és házi viszonyoknak legfőbb érdekeik, legfőbb javaik, legfőbb kincseik. Az ilyen békét háborító szikrák utóbb messzeterjedő zendülési lángokká válhatnak a' Polgárok között.

Ennél fogva az Alúlirottak nem csak a' magok, hanem az egész Polgári Közönség nevében, tellyes bizodalommal, és egész alázattal könyörögnek a' T. N. Vármegyének, méltóztatásuk Törvényhatósági tiszténél és hatalmánál fogva ezen béke-zavaró történetet illő tekintetbe véván, a' kiszabott úton, s móddal, a' Nagymélt. Helytartó Tanács által, az Országban alapított Főhadikormánytól, ezen népével, és fegyverével visszaélt Tisztnek megfenyitetését követelni, és ez által mind a' katonaságra nézve példát felállítani, mind a' sértett békének, és rendnek jövő esetre is szolgálható előgtételt szerezni. Ellenkező esetben kénytelenitenni fognak, ezen ügyben egyenesen ő Felségéhez folyamodni.

A Tekintetes Nemes Vármegyének
alázatos szolgálói:

Eddig tart a fölterjesztés.

Vajjon megbüntették-e Dienstl Savojs főhadnagyot, mint későbbi, a kolozsvári afférből ismeretes névrokonát, nem tudjuk. Lehet, hogy elhelyezték a mi, vidékünkön más hova — kaptányuk.

állatfajok aprólékos leírására, hanem tanítsa a gyermekeket közhasznú gazdasági és egészségügyi ismeretekre. A pár év előtt életbe léptetett gazdasági ismétlő iskola igen jó szervezet erre, csak hogy a mi járásunkban még egy sincs. A népiiskola új tervezetétől, mely már talán a jövő iskolaévben életbe lép, szintén sok javulást remélünk e tekintetben is.

Járáskunkban még egy orvosi körnek szervezését fontos közegészségügyi érdekek követelik. Szó már volt erről, de gyakorlati kivitele késik az égi homályban. Pedig ennek a közegészségügyi javulása és így a nép szaporodása érdekében üdvös hatása volna.

Az iskolán kívül pedig minden hatóság és minden intelligens ember törekedjék arra, hogy népiünk gazdasági és közegészségügyi javát szolgálja és magasabb színvonalra emelje. Bizonyos, hogy a népesség szaporodása jár nyomában. Az emberélet pedig a legbecesebb nemzetgazdasági kapitális — mondta Trefort.

Kimutatás

a Ramassetter-szoboralapra befolyt összegekről:

(Vége)

	Áthozat: K. 815.90
36. Gróf József	1.—
37. Orbán István ivén: Orbán István	8.—
Bród Ferenc	1.—
Rothschild Adolf	1.—
Bricht Bernát	1.—
N. N. (Sümege)	—40
N. N.	1.—
Komsa Károly	—20
N. N. (Sümege)	—20
Neufeld Sándor	—20
Kelemen József	—20
Klein Sándor	—20
Pethő József	—50
Byldek János	—40
Kálmán Zsigmond	—20
N. N. (Budapest)	—20
N. N.	—30
38. Eitner Zsigmond ivén: Magyar Bőripar szerkesztősége, (Budapest)	20.—
39. Zathurecky Marton	2.—
40. Eöry Szabó Jenő ivén: Eöry Szabó Jenő Surgóth Miksa	2.—
41. Kohn Izidor	2.—
42. Mészáros Sándor ivén: Mészáros S. Bezerédj (K.-Görbő)	—96
Fischer Jenő	1.20
Bertók József	1.—
Rosental Kálmán	—20
Bauer Mór	1.—
Töplér Károly	1.—
Löwy Dávid	1.—
Löwy Sándor	1.—
Kohn József	—40
Bertala Albert	—20
Csármán Miklós	1.20
Pap Sándor	—20
Magyar Károly	2.—
Liszli Samuel	1.70
43. Hladny János ivén: Kimmel (Temesvár) Feleki és Pankiszivic	2.—
Kohn Henrik (Bécs)	40.—
Ramassetter Vince utódai	100.—
44. Schuarec Emil	3.—
45. Kovács Mihály ivén: Kovács Mihály	4.—
Skálák Mihály	2.—
Jankó Árpád	1.—
Pál Sándor	1.—
Cinder Jenő	1.—
Paulinyi József	2.—
Pressing István	1.—
Lövinger Miksa	—50
Kovács Vilmos	—60
Faludi Antal	2.—
Lövinger János	2.—
Bauer H. Sándor	1.—
Horvát János	2.—
Kiss János	1.—
Zalai Vilmos	1.—
Mautner Adolf	1.—
Breyer Herman	1.—
ifj. Kovács Mihály	1.—
Kovács Zsigmond	—20
Kovács Mária	—20

Összesen: K. 1042.46

Sümege, 1901. január 25-én

Sümegei Tivadar

a szoborbizottság pénztárosa.

H I R E K.

— **Rekvium.** Február 8-án volt 25 éve, hogy a sümegei szegények nagy pártfogója, az angyal-lelkű Ramassetter Vincéné jobb létre szenderült. E napon a plébánia-templomban gyászistentisztelet volt az áldott emlékü asszonyért. Ezen az összes iskolák növendékei a tanítók vezetésével résztvettek. A misét Német János plébános mutatta be az Urnak.

— **Arcképleleplezés.** A sümegei katolikus legényegyesület kegyeletes ünnepet ül ma, vasárnap délután 4 órakor. Felejthetetlen titkárának, Kocsis Károly kántortanítónak arcképét elkészítette s ezt leplezik le. Az ünnepre a közönséget szívesen látja az egyesület elnöksége.

— **Eljegyzés.** ifj. Eitner Sándor salomvári földbirtokos, cs. és kir. tartalékos huszárhadnagy, idb. Eitner Sándor földbirtokos és volt országyűlési képviselő fia, folyó hó 2-án tartotta eljegyzését Zala-Egerszegen Szabó Etelke urhölgygel, Szabó Zsigmond kölkedi, vas megyei földbirtokos leányával s néhai Csutor Imre Zalamegye volt alispánjának unokájával.

Szemerey Béla hivatalnok, a Veszprémben megjelenő Dunántúli Közgazdasági Szemle segéd-szerkesztője eljegyezte Morvay Mariska kisasszonyt Sümegegről.

— **Házasság.** Geiger János helybeli kéményseprő mester folyó hó 5-én lépett házasságra Németh Terikével, özv. Németh Istvánné kedves leányával, Sümegeben.

Kardos Ede színész február 12-én tartja esküvőjét Dobó Sáriával, Dobó Sándor szinigazgató kedves leányával, a győrujvárosi izr. templomban. A menyasszonyt a sümegei közönség is ismeri, mint a vidéki színpad egyik kiváló tagját.

— **Közgyűlés.** A sümegei népbank és segítő egyesület február 9-én délelőtt 10 órakor tartotta rendes évi közgyűlését. Ezen 20 részvényes 120 részvény képviselőjében jelent meg. Epstein Vilmos igazgató megállapítván a közgyűlés határozatképességét, a jelenvoltakat elnök választására hívta föl. Egyhangulag Bánfi Alajost választották meg. A felolvasott igazgatósági és felügyelő bizottsági jelentéseket, úgy a múlt évről szóló, lapunkban már közölt mérleget elfogadták s úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelő bizottságnak a fölmentvényt megadták. A közgyűlés az igazgatóság javaslatát elfogadva, a sümegei el. isk. könyvalapjára 40 k., a két öngyűlésnek 18 k. 50 f.—18 k. 50 f., a tüzoltó egyesületnek 18 k. 42 f. szavazott meg. Jóllehet az alapszabályok értelmében a tartaléktőke az alaptőke 50%-át elérte, a közgyűlés az igazgatóság álláspontjára helyezkedve kimondotta, hogy a tiszta jövődelen 10%-a és az alap kamatai ezután is a tartaléktőkéhez csatoltassanak. Hertelendy Ferenc országgyűlési képviselő kérvényt intézett az intézethez, hogy törzsrészvények ellenében 2000 koronát írjon alá a tapolca-keszthelyi vasútra. A kérvényhez többen hozzászóltak, végre szótöbbséggel elhatározták, hogy a vasútra nem jegyeznek semmit. Az igazgatóság és felügyelő bizottság mandátuma lejárván, a közgyűlés újból az eddigi tagokat választotta meg. Igazgató Epstein Vilmos, aligazgató Mojzer József igazgatósági tagok Ereky István, Scheiber Lipót, Scheiber L. Sándor, Talabér Károly és Tiborc István. Felügyelők: Fischer Ignác dr., Könyves József és Márkus Ignác. Az igazgatóságot elnök melegen üdvözölte. Ezután a közgyűlés kimondta, hogy az igazgatósági tagok és a felügyelők az alapszabályok rendelkezéséhez képest az eddigi tiszteletdíj helyett rendes évi fizetést kapjanak. Az igazgató 1200, az aligazgató 400, az igazgatósági tagok 100—100, a felügyelőbizottsági tagok 200—200 korona fizetést nyerne. A közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére Bárdi Ferenc drt és Sugár Jákót kérte föl az elnök. majd megköszönve a belé helyezett bizalmat, a gyűlést eloszlatta.

— **Nagy idők tanuja.** Hullnak, egyre hullnak nagy idők nagy alakjai. Nap-nap után kevesebb azoknak a száma, akik szabadságharcunkat végigharcolták. Pallini Inkey László 48-as honvédtiszt, a nagykanizsai kerületnek volt országos képviselője, vármegyénk bizottsági tagja és a nemesi pénztár elnöke Budapesten 72 éves korában elhunyt. Holt tetemét Nagy-Récsére szállították s ott folyó hó 5-én eltemették. Nyugodjék békében!

— **Választás.** A zalaegerszegi kerületi betegsegítő pénztár közgyűlési kiküldöttjeinek megválasztása február 12-én d. e. 9 órakor lesz a sümegei jegyzői irodában. A választás szavazólapokkal történik. Összesen kilenc tagot választanak, még pedig hármat a munkaadó iparosok közül, hatot pedig kötelezett tagok (segéddek) köréből. A mennyiben a választást bármely ok miatt megtartani nem lehetne, a kiküldötteket az első foku iparhatóság nevezi ki.

— **A bőrgyár fejlesztése** A sümegi bőrgyárat tulajdonosai, az *Eitner Testvérek* évről évre fejlesztik. Pár éve hatalmasan megnagyobbították, s évről évre a modern technika újabb vívmányaival szerelik föl. Az év elején egy új bőrháztó géppel látták el, a hét folyamán pedig egy közel 100 q-ás nagy kazán-óriást helyeztek el benne. A nagy vas-szörnyetegnek a vasutól való beszállítása a közönség élénk érdeklődése között ment végbe. A gyár folytonos fejlesztése következtében már-már a monarchia elsőrangú gyárai között foglal helyet s kitűnő gyártmányai révén nemcsak Magyarországon és az osztrák államban, hanem a kontinens többi részében is kitűnő hírnevet örvend.

— **Eötvös Loránt báró a Balatonon.** Eötvös Loránt báró már közel 2 hete állandóan a befagyott Balatonon tartózkodik. Kisérteiben vannak *Kövesligethy Radó dr.* és *Cholnoky Jenő*, kikkel az akadémia tudós elnöke tudományos kutatásokat végez a Balaton jegén. A jégen pompásan berendezett sátor van, melyet a petroleum-kályha kitűnően melegít. A szeszélyes, olvadásköny időjárás különben nagyon megviselte a tudós kutatókat.

— **A csabrendeki takarékpénztár** február hó 2-án tartotta rendes évi közgyűlését. Ezen a részvényesek elfogadták a lapunkban is ismertetett mérleget a múlt évről és az igazgatóságának, úgy a felügyelőbizottságnak a fölmentést megadták. A jótékony célra szánt összeget a következőknek ítélte oda a közgyűlés: A sümegi reáliskolának, a felsőleányiskolának, a csabrendeki iparoskörnek és filarégyesületnek 20—20 k. a csabrendeki állami elemi iskolának 40, a jótékony nőegyesületnek 60, Csabrendek szegényeinek 250, összesen 430 koronát szavaztak meg.

— **Bál.** A sümegi polgári önképzőkörnek folyó hó 2-án tartott táncmulatsága messze kimagasló a legutóbbi évek báljain. Évek óta nem látott olyan nagy báli közönséget a polgári kör falai között, mint az idén. Meglátásztott ez a mulaték hangulatán is. Kezdetül fogva végig élénk, kitűnő hangulat uralkodott. A mulatság anyagi szempontból is szépen sikerült.

Felen voltak: Asszonyok: Aranyossy Árpádné, Balasics Józsefné, Csutorás Józsefné, Faludi Antalné, Horvát Gáborné, Hol Jánosné, Holba Józsefné, Huszák Béláné, Jung Gyuláné, Kondor Lajosné, Kovács Zsigmondné, Kohn Izidorné, Klaffi Lajosné, Krajcár Imréné, Lukács Gáborné, Lázár Istvánné, és Károlyné, Malomsoky Jánosné, Németh Lajosné, Nyers Sándorné, Orbán Istvánné, Reisinger Mihályné, Steiner Simonné, Sugár Jákóné, Schvarec Adolfné, Schaffer Jenőné, Skállák Mihályné, Tóth Józsefné, Ur Pálné, Vid Lajosné, Zschiesche Józsefné. **Leányok:** Babics Tera, Fischer Gizike (Pápa), Fischl Aranka, Faludi Erzsike, Fröller Ilonka, Gombos nővérek, Gál Etelke, Hol Erzsike, Holba Mariska, Kern Annuska, Lázár Terike, Lázár Karolin, Németi Erzsike, Piller Antónia (Keszthely), Rothschild nővérek, Schvarec nővérek, stb.

— **A népszámlálás** Sümege városának 580 k. 16 fillérébe került, nem számítva az új házszámolás költségeit, amit a népszámlálás tett szükségessé.

— **Farsang.** A novai társaskör saját könyvtára javára Petánovics Károly nagyvendéglőjében zártkörű táncmulatságot rendez. Belépő-díj személyjegy 2 kor, családjegy 3 kor. Kezdeté este 8 órakor. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak.

A Tanítók Háza és a Vörösmarty-szobor javára egy nagyobb szabású estélyt tervezett a csabrendeki állami elemi iskola tantestülete f. hó 5-én tartott havi értekezletén. Az estély fűszerezve lesz gyermek színi előadással, felolvasásokkal, szavalatokkal, ének darabokkal stb.

Nyirádon f. hó 16-án a Perneszy-féle vendégfogadóban jótékony célú zártkörű táncmulatság lesz. A tiszta jövedelmet a *Tanítók Háza* javára fordítják. Belépő díj 1 korona, családjegy 3 kor. Kezdeté 8 órakor. A fent jelzett célra szánt szíves felülfizetéseket köszönettel fogad és hírlapilag nyugtázza a rendezőség.

— **Egy n. uraközi iskola állapota.** A mura-közi *Mura-Vid* községben nemcsak hogy fizetést nem kapnak a tanítók, hanem még az iskolák is zárva vannak, mert a községi bíró nem ad az iskola fájának felvágatására napszámásokat, az iskola felekezeti jellegű lévén. Így a tantermeket fűteni nem lehet. Tíz napig nem volt már tanítás s jelenleg sincs. A tanítók ebbeli irásos

jelentését a községi előjáróság azonnal beküldte a főszolgabírónak Perlakra, a szülők pedig már január 14-én táviratilag kérték a községi miniszteriumtól e szegénytelen állapot megszüntetését. A tanítók is táviratban jelentették a miniszternek, hogy *éhesen nem lehet tanítani.*

— **Köszönet.** A sümegi polgári önképzőkörnek február 2-án tartott táncmulatságán felülfizettek: Eitner Sándor, Eitner Jenő, Zschiesche József 2—2 k., Paulin József 1 k. 80 f., Kohn Izidor 1 k. 60 f., Sugár Jákó, Gróf Lajos 1 k. 20 f. — 1 k. 20 f., Bricht Viktor, Huszák Béla, Csígi Mari, Skállák Mihályné, Rothschild Sándor, Scheiber L. Sándor 1—1 k., Unger János, Bódis Tivadar, Gajár István, Záhó Gyula (Gógánfa), Epstein Ödön, Ransburg Miksa, Orbán István 80—80 f., Horvát Gábor, Steiner Simon 60—60 f., Marton Adolf 50 f., Gombos József, Kovács Zsigmond 40—40 f. Összesen 27 k. 59 f. A szíves felülfizetők fogadják a rendezőség hálás köszönetét.

A csabrendeki iparoskör f. hó 2-án könyvtára javára táncmulatságot rendezett, melynek tiszta jövedelme: 85 kor. 44 fill. Felülfizettek: Barcza László, Tarányi Ferenc (Nyírlak) 10—10 k., Bezerédj László IK-Görbő), Hertelendy József (V-Lak), Bezerédj Lajos (Alsó-Páhok) 4—4 k., Bogyay Aurél, Főce Mihály, idősb Kohn László Főce József 3—3 k., Chernel Antal (Ménfő), Halvax Katalin (Bécs), Gyura Julia (Bécs), Tanai Julianna, Breier Herman, Winkler Sándor dr., Böhm Jónás, Bogyay Irma, Csepreghy Gábor, Fröller Miksa, Veisz Mór, öz. Karl Józsefné, Kohn Vilmos, Rabinek Sámuel, Pintér Lajos (Deáki) 2—2 k., Böhm Vilmos 1 k. 40 f., Németh Sándor 1 k. 40 f., Szakmári János, Nagy János, Vince Antal, Bing N (Busatin Szlavonia), Kovács Károly (Eötvös), Mankovics Salamon, Szemelrak Antal, Peszlen Mihály, Szemelrak Károly, Schwarz Béla 1—1 k., Varga István 80 f., Dravnic Lajos 60 f., Grünbaum Gusztáv, Csik Boldizsár, Horváth Károly, Klein József, Danassy György, Farkas Sándor, Novák Sándor, Schreimer Dénes, Lőb Ignác, Persaits József, Sümegi József, Buksz Márkus 40—40 f., Novák József, Schwarz Vilmos, ifj. Kohn László 20—20 fillér. Fogadják az igen tisztelt adakozók az iparos kör nevében hálás köszönetemet. Csabrendeken, 1901. február 7-én. *Bogyay Aurél*, az iparos kör elnöke.

— **Dalasköri est Türrjén.** A türrjei népiskola körében alakult dalaskör folyó hó 3-án igen kedvező eredményű hangversenyt tartott, a türrjei szegény iskolás gyermekek *Tankönyv-alapjának* szaporítására. Befolyt összesen 152 k. 10 f. Felülfizettek: Kunc Adolf dr. csornai prépost 5 k. Szabó Károly 4 k. 20 f., Illés Rafael 4 k., Zathurecky Márton 3 k. 20 f., Réthy Gyula, Burány Gergely dr. 3—3 k. Konkoly nővérek 2 k. 10 f., öz. Rádi Károlyné, Cicer Anicet, Gyöngy Lajos, Bódis Jusztn dr., Strobl Sándor, Hayden Sándor, Lackor József 2—2 k., Torma Kálmán 1 k. 80 f., Zdrávy Árpád 1 k. 20 f., Máhl Vilmos 1 k. 20 f., Rezsőfy György, Kövály Károly, Vika Albert, Rosenberger Jakab, Koronci Nándor, Szita János, Rehniceer Salamon 1—1 k., Sermann István, Kovács Károlyné 80—80 f., Koller József 60 f., Kálmán Rezső, Szigeti Sándor, Kozári Jánosné 40—40 f., Szaksz Ferenc, öz. Mészáros Károlyné, Horvát Erzsébet, Máyer Lipót Ackermann István, Pabloszky Ferencné, Hock Géza, Hock Béla, Veszler Zsigmond, öz. Kontor Zsigmondné, Ackermann János, Policer Adolf, Policer Jenő, Jáger Gyula, Moór Jenő 20—20 f. A nagylelkű jótévkö fogadják a dalaskör hálás köszönetét. A kiadások levonásával a fenti jótékony célra maradt összesen 85 korona 70 fillér.

— **Legjobb orvosság.** Mindazok, kik gyomobraj, étvágytalanság, rossz emésztés, májfájdalmak, kólika, vérszegénység, ideges fogfájásban szenvednek, használják a világhírű *Pserhofer* vértisztító labdacsokat, melyek teljesen ártalmatlanok, gyorsan és biztosan hatnak és a legelsőrangú orvosok által ajánlatnak. Hasznos szolgálatot véltünk tenni t. olvasóinknak, ha e kitűnő szert b. figyelmükbe ajánljuk. 1 tekercs mely 6 dohoz a 15 labdac 1.05 frt. — A pénz előleges beküldése után 1 tekercset 1.25 frtért, 2 tekercset 2.30 frtért, 3 tekercset 3.35 frtért küld bérmentve Pserhofer J. gyógyszerészre Bécs, I. Singerstrasse 15.

— **Leforrázott gyermek.** Kovács Mihály csabrendeki lakosnak kiseded fia, Jancsi, a nyitott tűzhelyen álló nagy fazekat, amelyben kocsonya főtt, magára rántotta. A forró lé annyira össze-

égette testét, hogy február 2-án kinos szenvedések között meghalt. A hatóság a vizsgálatot megejtette.

— **A bicseka áldozata.** Január 27-én a prágai korcsmában együtt mulattak a Könyvűd testvérek Istenes Jánossal és Cséplő Gyulával. A mulatság közben összeveszttek, csakhamar előkerült a bicseka s a legények egymást megszurkálták. A legveszedelmesebb sebeket Könyvűd Kálmán kapta, akinek fejét és hátát szurták meg. Az utóbbi szurással tüdejét is megsértették, még pedig oly mértékben, hogy 11 napi keserves szenvedés után meghalt. A duhaj legények ellen a sümegi járásbíró az eljárást megindította.

— **Máglyára itél vészett kutya.** Február 4-én Nyirádon vészett kutya kóborolt. Négy falubeli kutyát megmárt. Majd a Kukorely-féle majorba szaladt be, ahol a sertés-kondából szintén megharapott három darabot. Végre a majorgazda agyonütötte. Erre összeült a rögtönítélő bíróság az agyonvert állat hullája körül s kimondotta, hogy tűzhalálra ítélte. Hamarosan elkészítették a máglyát és ráfektették a kutyát. Nemsokára hatalmas füst terjedt szét a máglya körül. E füstben meglegeltették az egész kondát, hogy így megmentsék a veszteségtől. Hja. a babona mélyen bele verte gyökereit a nép lelkébe. — Másnap azután kiment *Sugár Jákó* állatorvos, megállapította, hogy a kutya csakugyan vészett volt. Erre azután a megmárt állatok kiirtását, a kutyáknak 40 napi, a sertéseknek 3 hónapi zár alá való vetését rendelte el a hatóság.

— **Jó házból való fiu** Orbán István kávéházában tanulónak felvétetik.

— **Amerikai vesszők eladása.** A sümegvidéki gazdakör sümegi amerikai telepén 25.000. riparia portálisz és 25.000 vitisz solinisz vessző eladó. Ezere 10 korona.

— **Sertésvész.** Bazsi és Z. Szántó községekben a sertésvész járványszerűleg lépett föl, mire a hatóság a községeket zár alá helyezte.

— **Folyton frissen kapható savanyu répa** kilónként, valamint 50 kilós hordókban; továbbá stokarui lencse, hámozott borsó, malaga-szőlő, datolya, kaviar, kapri, mustár, szardella és szardínia. Liptói turót állandóan tart *Berecky Gyula*, Sümege.

— **A legízletesebb asztallíviz** a *Kristly Szent* Lukácsfürdői hegyiforrás, melyet mint egészséges ásványvizet több száz orvos ajánl.

Dr. KÓRÓDI SIMON

egyet. orvostudor.

Fog és száj

betegségek szakorvosa.

Rendel: d. e. 8-tól 12-ig
d. u. 2-től 6-ig.

Műfog,

foghuzás, fogtömés,

csaposfog,

fogtisztítás.

● **Műfog javítás 2 óra alatt.** ●

Tartózkodik:

Sümege, Korona-szálló
f. hó 8-tól 20-ig.

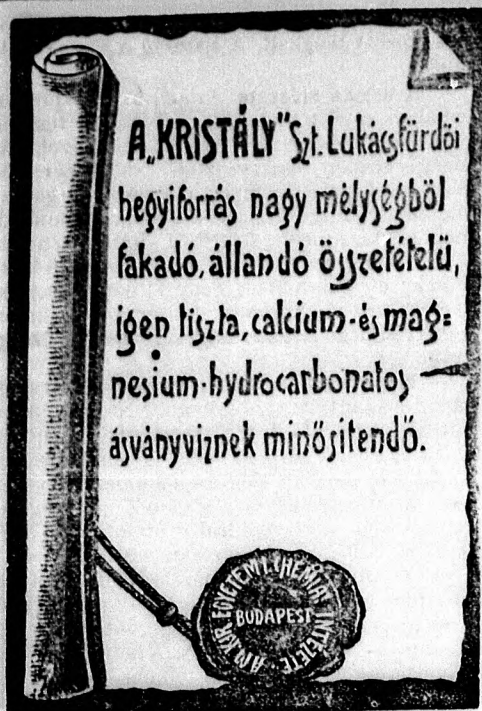
SÁRCIPŐ

(GALOSCHNI) uraknak és hölgyeknek, közönséges párja 1 frt 45 kr.

„ „ „ „ duplaerős háttal „ 1 frt 95 kr.

Kapható:

WÜRZBURGER JAKAB cégnél, SÜMEGEN.

Több száz orvos által ajánlva. Legjobb és legoliosabb ásványvíz

Kapható:

MÁRKUS SALAMON FIA

üzélnél,

→ S Ü M E G E N . ←

Pártoljuk a magyar ipart!

Legjobb Csontlevélpapír
az
„Adria”
HAZAI GYÁRTMÁNYI

Versenyez a külföld elsőrendű készítményeivel

A párlat kiállításán az „Arany érem”-mel kitüntetve.

KÉSZITI.

Csász. és kir. udvari szállító

RIGLER JÓZSEF EDE
PAPIRNEMŰGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPESTEN.

KAPHATÓ:
HORVÁT GABOR-nál SÜMEGEN.

A következő köszönet-nyilvánítás hű bizonyítékot ad egy még eddig nem elegendően ismert, az általános joletet elősegítő gyógyszeréről:

Bizonyítvány. Alulírott ezennel köszönetet nyilvánítom *Wilhelm Ferencs gyógyszerészertől Neunkirchen (Böcs mellett)* 1900. január hó 22-én megrendelt és a posta által kézbesített *Wilhelm-féle csusz és közsvény-ellenes vértisztító-tea*-ért. Nevezett tea a kívánt hatást megtette. Még mielőtt felét elhasználtam volna, már 8 napon belül bal csípőmben és csontban volt rettentő közsvényes fájdalmam, melyek minden gyógyszernek makacsul ellenszegültek, annyira javultak, hogy az ágyat elhagyhattam és üzleti teendőimet újra megkezdhettem.

Ajánlom mindazoknak, kik hasonló bajban szenvednek, tegyenek kísérletet *Wilhelm Ferencs gyógyszerészertől Neunkirchen (Böcs mellett)* kitűnő vértisztító teájával.

1900. február 10.

Tisztelettel

v

Barb. Huber neje

a pl.óhoz c. imzett kanton tulajdonosnéje
Aesch-Neftenbach, Zürich, Svájc.

5624. tk sz/1900.

Árverési hirdetmény kivonat.

A sümegei kir. járásbíróóság mint tlkvi hatóság közhírré teszi, hogy a kir. kincstár végrehajthatónak Schönvald Regina és Stern Bernát végrehajtást szenvedő elleni 317 kor. 82 fillér tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében az árverést a sümegei kir. járásbíróóság területén levő sztgróthmezővárosi 55 sz. tjkvben A 1 sor 61 hrsz. alatt felvett ingatlanból Schönvald Regina és Stern Bernátot illető $\frac{1}{4}$ részre 3003 kor. 75 fill. ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1901. évi február hó 26-ik napján délelőtt 10 órakor **Zala-szentgrót** községhezánál megtartandó nyilvános árve-

résen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 300 k. 37 fill. készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. c. 42. §-ában jelzett ár-folyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt I. M. rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánat-pénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át-
szolgáltatni.

A kir. járásbíróóság mint tlkvi hatóságnál. Sümege, 1900. évi december hó 3-án.

Saághy kir. aljbíró.

**I. osztályú
amerikai sima szőlővessző
eladó.**

**25,000 darab Ripária Portális és
25,000 darab Vitis Solonis**

Ára 1000 darabonként 10 korona.

Sümegevidéki Gazdakör, Sümege.

Mojzer Imre,

II. jegyző.

Szüics Zsigmond,

elnök.

GYOMOR BETEGEKNEK!

Mindazoknak, — kik meghűlés, a gyomor túlterhelése, éretlen gyümölcs, nehezen emészthető forró vagy hideg ételek evése vagy a rendetlen életmód által

gyomor-fájást, gyomor-göröcsöt, gyomor-lobot, nehéz emésztést vagy elnyájkosadást

kaptak, — ezen jó házi-szer, melynek kitűnő hatását már számos éven át kipróbálták, a legmelegebben ajánlhatjuk. E házi-szer az ismert

EMESZTŐ ÉS VÉRTISZTÍTÓ-SZER. A

HUBERT ULLRICH-féle „NÖVÉNY-BOR“.

Ezen növény-bor kiváló gyógyhatású növényekből és jó borból lesz készítve, midáltal az ember emésztési szerveit föléleszti és erősíti, anélkül, hogy hashajtó szer volna. — A növénybor a vérkeringési akadályokat eltávolítja és a vért a betegséget előidéző anyagokból kitisztítja. Azonkívül hatásosan elősegíti az egészséges vérképződést.

Ha a növénybort kellő időben használatba veszik, a betegségek már csirájukban megőjíttatnak. Ezért ne mulassza el senki a növénybort más, egészséget romító szerek fölött előnybe részesíteni. Betegségek, mint **fejfájás, bőrgyógyászat, gyomorégetés, rosszullét hányással**, mely baj idült gyomorbetegségeknél nagyobb mérvben szokott fellépni, sok esetben egynehány-szori ivás után gyógyíttatnak.

Szükszükülés és ennek kellemetlen következményei, mint **kólika, szivdobogás, álmattanság**, valamint vértódlás a májban, lépben és ereken (**aranyeres fájdalom**) növényborom által gyorsan és sikeresen **fájdalom nélkül** gyógyíttatnak. A növénybor a **rossz emésztést megszünteti**, az emésztő szerveket föléleszti és a gyomorban levő ártalmas anyagokat könnyű meghajtás által eltávolítja.

A soványság, vérszegénység, halaványszín, elerőtlenedés rendszeren a rossz emésztés, a kevés vérképződés és a máj betegségeinek következménye. Teljes **étvágytalanság, ideghaj** és a **rossz kedélyállapot** folytán némely beteg lassan elsovad. E növénybor az elerőtlenedett testnek új életet ad. E növénybor az étvágyat emeli, emésztést föléleszti és a tápláló-anyagot rendszeren feldolgozza, a vérképződést javítja és siettet, az idegeket lecsendesíti és a betegnek új **életkedvet** ad. Számos elismerő-levél és köszönő irat igazolja ezt.

A **növénybor** kapható 3 és 4 koronás üvegekben a következő gyógyszerházakban: Csabrendek, Devecser, Jánosváza, Zala-Szent-Grót, Szt.-Gál, Zirc, Pápa, Lovász-Patona, Szany, Beled, Sárvár, Vasvár, Csány, Keszthely, Tapolca, N.-Vásáros, Veszprém, Szombathely stb. valamint Magyarország és Ausztria összes kisebb és nagyobb helyiségeinek gyógyszerházaiban.

Azonkívül széjjelküld a sümegei gyógyszerház Ausztria-Magyarország összes helyiségeibe növénybort 3 és több üvegeken a fennit árk szeriut.

Utánzatoktól óvakodjunk!

Vételnél kérjünk

11-12

„Hubert Ullrich-féle“ növénybort.

Az általam készített növénybor nem titkos szer és a következő alkatrészekből áll: Malagabor 450.0, borszesz 100.0, glicerin 100.0, vörösbort 240.0, körislé 150.0, cseresznyelé 320.0, Malna 30.0, édes kőmenny, ánis, helenagyökér, amerikai erősgyökér, enciángyökér, kalmusgyökér aa 10.0. Ezen alkatrészeket keverjük.